

Tischlerjev govorniški natečaj
»Obljube, obljube in obljube. Čas je za spremembe!«
Luka Podlipnik

Ime mi je Luka Podlipnik in kmalu bodo za mano 4 leta šolanja na Slovenski gimnaziji. Ko sem še kot otrok prestopil prag te gimnazije, si nisem predstavljal, da bom danes tukaj stal kot mlad moški, ki bo lahko s kritičnim pogledom spregovoril o slovenščini in njenem razvoju na Koroškem.

«Izgnali vas bomo čez Ljubelj ali kam drugam, vzeli vam bomo kulturo in narodno zavest, noben ne bo izsilil šolanja v maternem jeziku, spravili vas bomo na beraško palico ali pa vas bomo preprosto pobili.»

To so bile grožnje leta 1920, pred plebiscitnim obdobjem in tudi po njem, ki so jih slovenski prebivalci Koroške slišali iz dneva v dan. Prefinjeni, brutalni, včasih posredni, včasih neposredni pritiski pa so bili le pika na i.

Vendar je bila manjšina vztrajna. Na pomoč so jim prihajali zdaj pesnik, zdaj vojak, enkrat društvo, drugič gibanje ali stranka, kakšen zakon, dunajski minister, matični narod, splet zgodovinskih okoliščin ali v hudi sili sam Stvarnik.

Sledile so obljube. Že davnega leta 1876 je vlada Avstro-ogrske monarhije obljubila razširitev samouprave in večjo veljavo slovenščine v šolah in na uradih, ter povsod, kjer so živeli Slovenci. Obljube niso držali.

Nemški nacionalisti so leta 1920 obljubili, da se bodo čuvale jezikovne in narodne posebnosti slovenskih Korošcev. Vemo, kaj se je zgodilo po plebiscitu. Najmanj 4000 koroških Slovencev je moralo zapustiti svojo domovino, slovenščino so preganjali, ljudi pa poniževali.

V času nacizma je sledilo brutalno preganjanje in poskus uničevanja celotne narodne skupnosti.

Po zmagi nad nacizmom pa so sledile še večje obljube. Uvedli so obvezne dvojezične ljudske šole. Avstrija je leta 1955 spet postala suverena država in v ustavo zapisala 7. člen Avstrijske državne pogodbe, kjer so zapisane temeljne pravice koroških Slovencev.

Vendar takoj, ko je Avstrija dosegla svojo suverenost, so se pričeli napadi na obvezno dvojezično ljudsko šolstvo. Obljube grejo spet v pozabo. Vodilno vlogo odigra koroški Heimatdienst. Leta 1959 se ukine dvojezično šolstvo. Kaj je posledica? 10000 otrok je bilo odjavljenih od dvojezičnega pouka, kar je za slovensko narodno skupnost največji udarec po 2. svetovni vojni.

Obljube koroškim Slovincem niso prinesle nič, nasprotno – povzročile so veliko nepopravljivo škodo.

Danes, po kmalu stotih letih plebiscita, živimo v mirnem dvojezičnem prostoru. Tako slovenščina kot tudi nemščina sta pomembna gradnika družbe, v kateri živimo. Vendar pa se danes o vseh problemih, ki so prej pestili narodno skupnost, enostavno ne govori več. Torej smo na najboljši poti, da bodo s političnega vidika pozabili koroške Slovence pozabili.

Drage dame in gospodje, kako pogosto slišite na celovških ulicah slovensko govorico? Odgovor je redko ali skoraj nikoli. V času koroškega plebiscita pa je kar tretjina prebivalstva govorila slovensko.

Med koroškimi Slovenci manjkata predvsem dva ključna dejavnika, to sta posluš in pripravljenost. Opažam, da so na vidnih položajih aktivne vedno iste osebe. Mnogi imajo do vrha zapolnjen urnik v službi, v prostem času so aktivni v društvih in organizacijah, za privatno življenje pa jim na koncu v mnogih primerih zmanjka časa. Razočaran sem tudi nad mnogimi priseljenci iz Slovenije. Naj samo omenim, da na območju Borovelj in sosednjih

občin živi okoli 500 slovenskih priseljencev, ki pa kot prostovoljci niso pripravljeni storiti ničesar.

Mladi, ki bi se zanimali za manjšinsko politiko so redki. Eden izmed vzrokov je tako imenovani »beg možganov«, kajti kar dve tretjini študentov se po opravljenem študiju ne vrnete nazaj na Koroško, kar za narodno skupnost pomeni ogromno izgubo.

Ravno izobrazba pa je ena izmed ključnih pojmov za prihodnost. Namreč kvalitetna in ustrezna izobrazba v obeh deželnih jezikih postaja v spremenjenih razmerah v Evropi vse bolj pomembna. Izobrazba na vseh področjih pa ne bo zavrla le asimilacije koroških Slovencev, ampak tudi omogočila, da bodo posamezni pripadniki lahko našli zaposlitev na avtohtonem ozemlju koroških Slovencev.

Zagotovo je ena od rešitev prav dobro povezovanje v Alpsko-jadranskem prostoru. V preteklosti so to povezovanje preprečile hude gospodarske krize, nastajanje novih držav, nacionalsocializem in fašizem, migracije čez ocean, dve svetovni vojni in še bi lahko naštevali ...

Danes, v času globalizacije, pa imamo možnost to spraviti na bolje. Pričnemo lahko že v ljudskih šolah in nadaljujemo na višjih šolah z izmenjavami čez mejo. Tako bodo lahko učenci spoznali, da na drugi strani meje živi tudi še kakšna druga slovenska narodna skupnost v zamejstvu.

Kot že omenjeno ima jezik zelo pomembno vlogo pri gradnji narodne identitete. Ta pa se prične graditi že v zgodnjih otroških letih. Pri prijavih k dvojezičnemu pouku lahko opazimo v zadnjih letih zelo pozitiven razvoj, vendar se dvojezična šolska kariera otrok pogosto konča po ljudski šoli. Poleg tega jezikovna kompetenca nasploh upada strmo.

S ponosom pa lahko povem, da se dijaki v primerjavi s starejšimi generacijami v razredih zavestno pogovarjajo v slovenščini. Eden izmed glavnih dejavnikov je prav zagotovo integracija dijakov iz Slovenije in Slovencev iz Italije.

Pri vseh odločitvah in nadaljnjih izzivih bomo morali delovati enotno. Namreč vsem nam je znano, da so koroški Slovenci že tradicionalno ideološko razklani in strankarsko pripadajo skoraj vsakemu spektru barv. Osebnostno sem mnenja, da so taka razhajanja razumljiva v vsaki odprti in demokratični skupnosti. Ne glede na to pa moramo delovati enotno, delovno in organizirano.

Ne smemo pozabiti mladih, saj vem, da smo že dostikrat dokazali, česa smo sposobni. Ne glede na to, kam me zanese pot, bom tudi sam vedno pripravljen pomagati. Koroška in slovenska narodna skupnost, pa bosta za vedno ostali v mojem srcu.